

POCZĄTKI RZESZY NIEMIECKIEJ X w.

1. Geneza cesarstwa niemieckiego.

Prawie 250 lat po upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego, w 800 r. tytuł cesarski został nadany Karolowi Wielkiemu, władcy Franków. Cesarz był najwyższym władcą świeckim średniowiecznej Europy. Uważano go za opiekuna Kościoła i chrześcijaństwa. Koronował go papież, który składał mu przysięgę wierności co w przyszłości zaowocowało sporem między papieżem a cesarzem o prymat władzy i zwierzchność nad średniowieczną Europą. Niestety państwo Franków się rozpadło na mocy **traktatu w Verdun w 843 r.** na trzy części między Karola Łysego, Ludwika Niemca i Notariusza, który jako ostatni nosił tytuł cesarski. Po jego śmierci bracia podzielili między siebie jego ziemie dając początek dwóm państwom narodowym – Francji i Niemiec.

Państwo niemieckie było więc spadkobiercą państwa Franków. Przejęło od nich system władzy (monarchia patrymonialna), system polityczny i gospodarczy (system feudalny) oraz zdobycze kulturowe i cywilizacyjne. Niemcy byli spadkobiercami nie tylko tradycji frankońskiej ale również rzymskiej, która przecież przejęło państwo Franków.

Dynastia karolińska rządziła Niemcami do 911 r. Zmarł wówczas ostatni przedstawiciel tej dynastii – Ludwik Dziecię.

Wyodrębniły się **4 księstwa niemieckie**: Saksonia, Bawaria, Frankonia i Szwabia. Od tego czasu Niemcy stały się **państwem elekcyjnym** - władcy księstw elektorskich Rzeszy wybierali spośród siebie króla.

Pierwszym został książę frankoński **Konrad**. Jego następcą został **Henryk Kłótnik** z rodu Ludolfingów z Saksonii, który rozpoczął ekspansję niemiecką na Wschód – podbił ziemie Słowian Połabskich, Luciców i Obodrytów między rzekami Łabą a Soławą. Za panowania Henryka I do Niemiec przyłączono Lotaryngię, a Czechy od 929 r. stały się lennem korony niemieckiej. Na nowo przyłączonych ziemiach budował liczne grody i obsadzał je wojownikami, którym nadawał ziemie i ludność poddańczą. W ten sposób powstała Marchia Wschodnia i rozwinął się system feudalny.

2. Rządy dynastii saskiej

W 936 r. elektorzy wybrali na króla Niemiec Ottona (syna Henryka I), rozpoczynając w ten sposób panowanie dynastii saskiej na tronie niemieckim.

Otton I panował w latach 936 – 973. Otton I zapoczątkował politykę włoską – w 951 r. wkroczył do Italii podporządkował sobie północne Włochy przyjmując hołd lenny króla Włoch Berengara z Ivrei. Kolejny etap rządów Ottona był bardzo burzliwy: musiał stłumić wojnę domową przeciwko swoim rządom, opanować powstanie Słowian Połabskich (954) oraz podjąć walkę z Węgrami, którzy w 955 r. zaatakowali państwa niemieckie. Pokonał ich w bitwie na Lechowym Polu (955). Od tej pory Węgrzy zaniechali ataków na ziemie niemieckie. Wygrana w wojnie z Węgrami przyniosła mu olbrzymią popularność. Po kolejnej wyprawie do Italii w 961 r. koronował się w Mediolanie na króla Włoch. W zamian za pomoc udzieloną papieżowi, który obawiał się wzmocnienia potęgi Berengara z Ivrei, Otton został koronowany na cesarza w Rzymie w 962 r. Od tej pory Niemcy przekształciły się w Cesarstwo Rzymskie Narodu Niemieckiego, państwo nawiązujące do tradycji Imperium Rzymskiego. Ambicja Ottona I było podporządkowanie sobie całego świata chrześcijańskiego, uważał siebie za zwierzchnika wszystkich władców chrześcijańskich. Od tej pory każdy król Niemiec, wybrany przez książąt elektorów, udawał się do Rzymu po koronę cesarską. Prowadziło to do konfliktu z papieżem o prymat władzy – zgodnie ze statutom Ottona I każdy papież miał obowiązek złożenia przysięgi na wierność cesarzowi. Po śmierci Ottona I na tron wstąpił jego syn **Otton II, który panował w latach 973 – 983.**

Koronacja Ottona II na króla i cesarza dokonała się jeszcze za życia ojca co było sprzeczne z obowiązującymi zwyczajami i budziło sprzeciw opozycji. Podczas swego dziesięcioletniego panowania Otton II borykał się z opozycją wewnętrzną, przedsięwziął również wyprawę do Italii by opanować cały Półwysep. Wojska cesarskie poniosły jednak klęskę, a sam cesarz zmarł niespodziewanie na skutek choroby w 983 r.

Syn Ottona II – **Otton III (995-1002)**. Jeszcze za jego życia został koronowany na króla Niemiec. W chwili śmierci ojca miał dopiero 3 lata, dlatego w latach 983 – 995 krajem rządziła jego matka – cesarzowa Teofano, jako regentka . Okres bezkrólewia po śmierci Ottona II wykorzystali Słowianie Połabscy, którzy w 983 r. wyzwolili się spod władzy Niemiec.

Otton III przejął samodzielnie władzę w 995 r. Całe swoje panowanie podporządkował dążeniom do stworzenia cesarstwa uniwersalnego., które objęłoby wszystkie państwa chrześcijańskie. w skład cesarstwa miało wchodzić Bizancjum a także cztery równorzędne królestwa: Galia, Italia Germania, Słowiańszczyzna. Władza zwierzchnia, tak w sprawach duchownych jak i świeckich, należałaby do cesarza. Realizując tę koncepcję Otton III podporządkował sobie papieża – zdecydował o osadzeniu na tronie papieskim zarówno Grzegorza V jak i Sylwestra II. Ani książęta niemieccy ani Bizancjum nie popierali planów uniwersalistycznych Ottona III. Przeciwno niemu wybuchło powstanie antycesarskie i antyniemieckie we Włoszech. Otton III musiał opuścić Rzym, podczas drogi nabawił się malarii i zmarł w 1002 r.